

Skötsamt till sjöss

MILJÖGUIDE FÖR BÅTFARARE

Innehåll

Ansvar är vårt	3
Tänk efter och sortera	4
Sugtömning	7
Övergödning	8
Båtbotten i fokus	9
Dölj inte bränslespill med diskmedel	13
Miljövänliga tvättmedel	14
Allemansrätt och allemansskyldigheter	16
Hälsningar från öborna!	19

Answaret är vårt

Skötsamt till sjöss är en handbok för alla ansvars-kännande båtfarare som vill göra sitt bästa för miljön. Handboken innehåller tips och råd om vad alla båtfarare kan göra för att lämna så få spår i naturen som möjligt. Även små handlingar kan ha stor betydelse för miljön.

Båtlivet har en marginell påverkan på miljön jämfört med industrin, jordbruket eller samhällena. Båtsäsongen infaller dock under några veckor på sommaren och trafiken koncentrerar sig till färdiga farleder och hamnar, vilket kan medföra en betydande lokal påverkan. Båtfararnas beslut är viktiga när det gäller att skydda vattenmiljön: det är inte likgiltigt var toalettavfall och annat avfall hamnar, med vilka metoder man håller båtbottnen ren eller hur man rör sig till sjöss.

Det finns många skrivna och oskrivna regler för hur man rör sig i naturen. Då antalet människor som rör sig i våra vattendrag ständigt ökar blir det allt viktigare att komma ihåg att man måste vistas i naturen på dess egna villkor och på ett sätt som inte medför onödigt slitage.

Njut av sjölivet på ett ansvarsfullt sätt! Låt oss ta hand om miljön, så att även kommande generationer får njuta av båtliv och allt det vår skärgård har att erbjuda!

Sälle-dekalen på båten är ett tecken på en ansvarsfull båtfarare. Genom att bli medlem hjälper du föreningen att erbjuda mångsidiga avfallstjänster åt båtfarare. Samtidigt stöder du föreningens miljöupplysningsarbete. Bli medlem: www.hallskargardenren.fi.

Tänk efter och sortera

Ännu på 1970-talet var nedskräpning ett stort problem i vattendragen, i öar och på stränder. Man grävde gladeligen ner avfall i marken och slängde stenfyllda soppåsar i vattnet från båten. Idag är situationen bättre: på många håll är avfallshanteringen för det mesta välorganiserad för både fasta boende och båtfarare och attityderna mot nedskräpning har skärpts.

Östersjön har likväl inte besparats från nedskräpning och detta har även uppmärksamats i Finlands havsförvaltningsplan, där nedskräpning har lyfts upp som ett nytt fokusområde. Målet med havsförvaltningen i Finland är att Östersjön ska uppnå en god miljöstatus senast 2020. Också i insjöområdena är det skäl att motarbeta nedskräpning.

Ett nedskräpningsförbud ingår i avfallslagen (646/2011). Enligt lagen får avfall inte lämnas i miljön och maskiner, anordningar, fordon, fartyg eller andra föremål får inte överges. Enligt lagen får ämnen inte heller släppas ut i miljön så att följden kan bli osnygghet, förfulning av landskapet, minskad trivsel, risk för att människor eller djur skadas eller någon liknande risk eller olägenhet.

När man rör sig till sjöss är det viktigt att försöka förhindra uppkomst av onödigt avfall. Börja minska avfall redan i affären genom att välja produkter som är så lite förpackade som möjligt.

TIPS PÅ HUR DU KAN MINSKA UPPKOMSTEN AV SKRÄP OMBORD

- ⚓ Packa om livsmedlen hemma i hållbara och tvättbara askar så slipper du transportera avfall i onödan.
- ⚓ Använd en egen shoppingväska till butiken även när du rör dig till sjöss.
- ⚓ Skaffa en hållbar och tvättbar servis till båten och undvik engångskärl och engångsburkar.
- ⚓ Om det finns en kompost i hamnen, ta med matavfallet dit.
- ⚓ Skaffa hållbara båtillbehör som går att reparera.

I många hamnar finns det möjlighet att sortera avfall. Vid HSR rf:s Sälle-sopstationer kan man i allmänhet sortera glas-, metall- och pappersavfall. Det är enkelt att sortera även i båten. Förutom ett kärl för blandat avfall, kan du även ha kärl eller påsar för återvinningsbart glas- och metallavfall. De kan placeras till exempel under bänken i sittbrunnen eller i ankarboxen.

FARLIGT AVFALL

Farligt avfall (fd problemavfall) är all avfall som innehåller sådana ämnen som redan i små mängder är skadliga eller farliga för naturen eller för människor. Inom båtlivet uppkommer farligt avfall särskilt i samband med underhållsarbetet på våren och hösten samt vid övrig verksamhet under dockning.

Kom ihåg att förvara det farliga avfallet separat från övrigt avfall och i sin ursprungsförpackning. Blanda inte ihop olika typer av farligt avfall. För avfallet till ett uppsamlingsställe för farligt avfall, en avfallsstation eller till en specialinsamling. Det är absolut förbjudet att egenhändigt behandla farligt avfall genom att späda ut det, låta det avdunsta, bränna det eller hälla ut det i avloppet.

Många hemma- och gästhamnar tar emot farligt avfall. Ställ krav på din egen hemmahamn att den ordnar adekvat avfallshantering.

Fordonsbatterier, bärbara batterier och småbatterier

Avfallshantering av batterier och ackumulatörer bygger på producentansvar. Detta innebär att producenten står för insamlingen, återvinningen, hanteringen och den övriga avfallshandlingen av använda batterier och ackumulatörer och kostnader som detta medför. Alla affärer som säljer batterier och ackumulatörer tar också emot dem utan avgift. Om det i båthamnen finns mottagning av farligt avfall kan de även föras dit.

För båt batteriet till återvinning genast efter bytet. Var försiktig när du hanterar batteriet: se till att batterivätskan inte kan rinna ut, håll batteriet upprätt under transporten och korkarna slutna. Batterier som läcker ska packas i plastpåsar, eftersom syran i batterivätskan är mycket frätande. Batterier innehåller också bly, som är ytterst förorenande om det hamnar i grundvattnet eller marken.

Batterier får aldrig slängas i blandavfallet, öppnas eller brännas upp. Polerna på litiumbatterier (känns igen på att de är märkta med Li-Ion eller Li-Pol) tejpas igen genast efter att de tagits loss. På så sätt förhindrar du risken för kortslutning och brand.

Oljehaltigt avfall

Spillolja, oljefilter och annat oljehaltigt avfall såsom trasor och trassel är farligt avfall. Förvara oljehaltigt avfall separat i kärl som är lämpliga för ändamålet. När du byter olja och oljefilter lönar det sig att om möjligt göra det i hemmahamnen eller någonstans där det finns en miljöstation för insamling av farligt avfall. Kom ihåg att du inte får blanda andra vätskor, till exempel lösningsmedel eller kylvätskor, med spilloljan.

Slagvatten från båtar

Slagvatten är farligt avfall eftersom det kan vara uppblandat med läckvatten från motorn, olika oljor och bränsle. Små mängder slagvatten bör sugas upp t.ex. med en oljeabsorberingsmatta eller många båtfareares favoritlösning, en blöja. Trasor, blöjor och mattor med slagvatten ska lämnas till insamlingen av farligt avfall. De får under inga omständigheter läggas i blandavfallet.

Färg-, lack- och lösningsmedelsrester

Resterna från målfärger, lack, lösningsmedel och andra skadliga ämnen (lim o.d.) är farligt avfall. En tom och väl rengjord målfärgsburk kan lämnas in till metallinsamlingen. Även torkad påväxthindrande färg och sliprester av färg är farligt avfall eftersom de innehåller tungmetaller. Kom ihåg att du på grund av brandrisken inte heller får blanda lösningsmedel med varandra när du sorterar och lämnar in avfall, och att trasor och trassel som fuktats med lösningsmedel kan självantända.

Nödraketer och handbloss

Gamla raketer och handbloss ska föras till försäljaren eller en polisstation. Sjöräddningsföreningarna och båtsällskap ordnar emellanåt evenemang där gamla nödraketer och handbloss används i övningsskjutningar.

Mediciner

Många har ett litet handapotek i båten. Utgångna läkemedel ska lämnas in till ett apotek.

El- och elektronikskrot

Många elektriska apparater innehåller också farliga ämnen. Avfallshanteringen i fråga om el- och elektronikskrot bygger på producentansvar, så el- och elektronikskrot tas emot i affärer som säljer produkterna. Även avfallscentraler och de flesta återvinningspunkterna tar emot el- och elektronikskrot.

Sugtömning

Båtfararnas toalettavfall orsakar punktbelastning i synnerhet i hamnar och grunda vikar. Urin innehåller stora mängder kväve och fosfor och näringsämnen i urinen är i en form som växter (t.ex. alger) direkt kan använda. Avföring innehåller mindre näringsämnen, men kan däremot sprida bakterier som är en hälsorisk i synnerhet i grunda vatten i varmt sommarväder.

År 2005 införde Finland ett förbud mot att släppa ut toalettavfall direkt i vattnet. Alla båtar med vattentoalett ska vara försedda med ett sugtömningssystem. I båten leds avfallet till och förvaras i en septiktank som töms med en sugtömningspump. På så sätt hamnar toalettavfallet i avloppsreningsverken och inte direkt i naturen, där det kan bidra till övergödningen av vattendragen.

För att tjäna båtfararna har HSR rf en lista över alla sugtömningsställen i Finland på sin webbplats. Listan grundar sig på uppgifter från kommunerna och hamnarna.

Håll Skärgården Ren rf är inte ansvarig för sugtömningsstationernas skick eller underhåll, utan stationerna ägs och underhålls av hamnarna eller kommunerna i fråga. HSR rf är endast ansvarig för underhållet av sina egna flytande sugtömningsstationer.

www.hallskargardenren.fi/platsermedsugtomning

Det finns många slag av sugtömningsanläggningar, både flytande stationer i vatt-
net och fasta på land. Läs bruksanvisningarna innan du använder anläggningen.
Alla anläggningar används i princip på samma sätt:

1. Öppna korken till båtens decksbeslag.
2. Ta slangen ur fästet och starta sugpumpen.
3. Tryck in slangen ordentligt i öppningen och se till att den hålls där under hela proceduren. Öppna ventilen i handtaget genom att vrida spaken i slangens riktning. Om pumpen inte är elektrisk ska septiktanken tömmas genom manuell pumpning.
4. Vrid sedan spaken tillbaka i tvärposition innan du drar ut den och sug till sist upp lite rent vatten så att slangen är ren och tom för följande användare. Sätt tillbaka slangen i slangfästet.
5. Stäng av pumpen. En del pumpar är tidsinställda och stänger automa-
tiskt av sig själva.
6. Sug inte upp slagvatten med sugtömningspumpen!

Övergödning

Övergödning är ett av de största problemen i Östersjön, som drabbar också grunda sjöar i tätorts- och jordbruksområden.

I övergödda vattendrag ökar mängden näring för växterna så att strand- och vattenväxtlighet samt växtplankton frodas. Övergödningen beror i huvudsak på att kväve och fosfor sprids i vattendrag bland annat med avloppsvatten, gödsel från åkrar och nedfall från luften.

Övergödningen av vattendragen leder bland annat till grumligare vatten och igenvuxna grunda ställen och stränder, fler algblomningar, oönskad tillväxt av trådalger, syrebrist och förändringar i fiskbestånden.

**Hjälp till att minska övergödningen – töm inte ut ditt toalettav-
fall i vattnet!**

Båtbotten i fokus

Försäljning och marknadsföring av antifoulingsprodukter (i folkmun mer kända som giftfärger), som används på båtbottnar, har begränsats i Finland och i andra EU-länder på grund av deras skadliga miljö- och hälsoeffekter.

De skadliga giftfärgerna används för att förhindra påväxt av havstulpaner, alger och andra växter på båtbotten. Påväxt av organismer på botten gör att båten går långsammare och bränsleförbrukningen ökar.

Verksamma ämnen i dessa preparat är bl.a. koppar- och zinkföreningar samt organiska föreningar. När de verksamma ämnena löser upp sig i vattnet är de naturligtvis giftiga även för andra organismer än dem som de är avsedda för. Särskilt skadliga är de för organismerna i känsliga kustvattnen och hamnområdena.

Skadeverkningarna blir ännu värre av att utsläppen är som störst när de nymålade båtarna sjösätts på våren, mitt under den bästa fortplantningstiden för de flesta vattenorganismer.

Som tur är finns det redan alternativ till giftfärgerna. Användningen av giftfärgerna kan dessutom minskas med hjälp av enkla åtgärder.

SLÄT HAVSTULPAN:

Den släta havstulpanen (*Balanus improvisus*) är en främmande art som hamnat i Östersjöns ekosystem. Denna rankfoting, som trivs i Östersjön i mer än 150 år, fäster sig vid båtbottnar, bryggstolpar, stenar och klippor.

TÄNK PÅ DET HÄR NÄR DU MÅLAR BÅTBOTTNEN:

1. Genom att välja en annan färg ser du om du behöver bättra på målningen: hela botten behöver inte målas varje år.
2. I vissa områden kan det räcka med att du målar endast vattenlinjen.
3. Läs bruksanvisningen noggrant och skydda dig på rätt sätt.
4. Låt färgen torka enligt anvisningarna
5. Påväxthindrande målfärg behövs inte i Bottenviken eller insjöarna.

En uppdaterad lista över tillåtna antifoulingprodukter finns på Säkerhets- och kemikalieverkets sidor på adressen www.tukes.fi

Skadliga verksamma beståndsdelar i antifoulingfärger:

KOPPARFÖRENINGAR

- ⚓ dödar alger, vattenloppor och fiskar
- ⚓ ansamlas i bl.a. musslor och strömming
- ⚓ koppar bryts inte ned utan samlas i sedimentet
- ⚓ ökade halter på havsbottnet minskar organismernas artrikedom

ZINKFÖRENINGAR

- ⚓ är giftiga för kräftdjur och fiskar
- ⚓ zink bryts inte ned utan samlas i sedimentet

ORGANISKA FÖRENINGAR

- ⚓ är giftiga framför allt för alger och vattenväxter
- ⚓ redan mycket små halter kan leda till att algmängderna och -arterna minskar

Det är ett miljövänligt alternativ att tvätta båten på en tvättplats där tvättvattnet filtreras.

ANTIFOULINGSFÄRGERNA KAN HELT ERSÄTTAS MED MEKANISKA METODER

Bottentvätt

Att tvätta båtens botten är ett billigt och miljövänligt alternativ till giftfärg. Med en båtbottentvätt avlägsnas problematiska alger och havstulpaner precis efter att de fäst sig på båtbottnen i juli-augusti.

Båtbottnen kan tvättas med trycktvätt på en särskild båtbottentvättplats eller med borsttvätt. En borsttvätt kan endast användas på ett omålat båtbottnen, eftersom giftfärgen annars hamnar i vattnet. Två eller tre tvättningar per sommar räcker för att hålla bottnet rent. Mindre båtar kan även tvättas för hand med rotborste i vattnet eller på land. Man kan också skaffa en skrapa eller en borste avsedd för båtbottentvätt och som behändigt tar bort påväxten.

Håll Skärgården Ren rf:s medlemmar kan få en varning till sin mobil när havstulpanerna börjar fästa sig. Kontaktuppgifterna kan anmälas via HSR rf:s webbsida: www.hallskargardenren.fi.

Ta upp båten

Om möjligt lönar det sig att ta upp båten när den inte är i användning. Då behövs ingen målning eller botten tvätt alls, eftersom växterna inte hinner fästa sig vid båt-ens botten. Det finns olika slags båtlyftar, där man kan förvara sin båt när den inte är i användning. Mindre båtar kan om möjligt till exempel förvaras på en trailer i hamn.

Andra metoder som finns för att hålla båtbottnen ren, är till exempel en elektronisk påväxthindrande apparat som fungerar med ultraljud eller en borstmatta som fästs på den egna båtplatsen så att båten kan köras upp på den.

Kom ihåg att färgdamm och färgrester är farligt avfall som är skadligt för både hälsan och miljön. De förorenar också båtvarvets eller båthamnens jordmån. När du slipar bort gammal färg ska du använda en slipsug som samlar upp färgresterna och ha en presenning under båten. Du kan sedan föra färgresterna till en insamling för farligt avfall. Kom också ihåg att själv använda andningskydd.

Dölj inte bränslespill med diskmedel

Bränslespill som hamnar i vattnet i samband med tankning utgör risk för hälsan, miljön och säkerheten. Därför vill man bli av med det snabbt. På många ställen håller man därför diskmedel i vattnet, men det borde man inte göra.

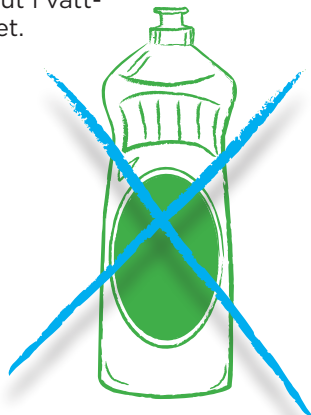
Vid en enskild tankning spills högst en deciliter bränsle ut, men särskilt i populära småbåtshamnar blir de många små utsläppen snabbt ett problem. Ofta används diskmedel för att få bort bränslet från vattenytan.

Diskmedlet får visserligen bränsle och olja att snabbt försvinna från vattenytan, men kemikalierna i diskmedlet, bränslet och vattnet bildar i själva verket en nästan homogen vattenlösning när de förenar sig, något som inte skulle ske utan diskmedlet.

Med hjälp av diskmedlet löser människan upp bränslet i vattnet så att lösningen blir biotillgänglig. Det innebär att lösningen har omvandlas till en sådan form att alla organismer som kommer i kontakt med vattnet utsätts för den. Det handlar alltså i första hand om hur ämnena samverkar med varandra.

Till exempel dieselolja kan innehålla upp till 30 procent polyaromatiska kolväten, PAH-ämnena, som är den huvudsakliga orsaken till oljans giftighet. När ämnet blandas i vattnet tillsammans med diskmedel kan de skadliga effekterna bli till och med hundratals gånger värre för vattenlevande organismer som plankton, fiskar och kräftdjur. Om bränslet flyter på ytan och inte blandas ut i vattnet avdunstar det relativt snabbt med hjälp av solljus.

Utom synhåll, ur sinnet. Diskmedel avlägsnar inte problemet, utan gör det bara osynligt för ögat. Alla vattenlevande djur lider av lösningen som bildas av tvättmedel och bränsle!

UNDVIK BRÄNSLESPILL

- ⚓ Tanka försiktigt! Det lönar sig inte att fylla tanken till brädden.
- ⚓ Ta reda på om din båt kan förses med ett spillskydd.
- ⚓ Det är också möjligt att köpa tankklappar som läggs mellan pistolen och ventilen när man tankar. Lappen suger upp eventuellt spill och går att använda flera gånger. Därefter kan den slängas som farligt avfall. En oljeabsorberingsmatta tjänar samma syfte.

Miljövänliga tvättmedel

När du städar, diskar och tvättar dig ombord på båten bör du tänka på hur tvättmedlen påverkar miljön. Tvättmedel innehåller flera kemikalier, varav en del är skadliga för miljön.

- ⚓ Välj alltid fosfatfria tvättmedel till båten. Fosfater bidrar till övergödning av våra sjöar och hav.
- ⚓ Diska på land och håll ut diskvattnet i marken så att näringsämnen filtreras och inte rinner rakt ut i vattnet. Använd om möjligt diskplattor på land i stället för att diska i båten. Av de aktiva ämnena i diskmedel är tensider vanligen snabbt nedbrytbara i naturen, men de är giftiga för vattenlevande organismer.
- ⚓ Välj Svanmärkta produkter, dvs. produkter som fått det nordiska miljömärket.
- ⚓ Använd inte för mycket tvättmedel. Det svagaste är ofta tillräckligt. Överdosa inte.
- ⚓ Tvätta dig inte med tvål eller schampo i havet eller sjön.
- ⚓ Undvik också parfymade produkter och regelbunden användning av antibakteriella produkter.

Alternativ till tvättmedel

Tvätt- och rengöringsmedel behövs inte alltid. Ofta går smutsen att få bort med bara vatten och en mikrofiberduk eller en grov tvättsvamp. Kom ihåg att städa ofta, eftersom ingraddad smuts är svår att få bort.

I SKAFFERIET HITTAR DU MÅNGA PRODUKTER SOM LÄMPAR SIG UTMÄRKT FÖR RENGÖRING:

- ⚓ Ättika är ett bra universalrengöringsmedel, även för fönstertvätt.
- ⚓ En blandning av 3 liter vatten och 1 dl vinäger blir ett bra golvtvättmedel.
- ⚓ Salt, bakpulver eller sockerbitar kan användas i stället för skurmedel.
- ⚓ En blandning av salt och ättika tar bort kalkbeläggningar.
- ⚓ Salt kan användas för att ta bort rostfläckar. Lös upp salt i citronsaft och håll det på fläcken. Låt det verka en stund och skölj ordentligt.
- ⚓ Salt tar också bort rödvinsfläckar
- ⚓ En citron får vattenkranar och andra stålytor att blänka
- ⚓ Polering av båtens trädelar: 3 delar olivolja, 1 del vinäger.

Allemansrätt och allemansskyldigheter

Allemansrätten, och skyldigheterna i samband med den, gäller alla som rör sig i naturen – även båtfararna. Syftet med allemansrätten är att ge var och en möjlighet att röra sig i naturen och göra utflykter samt använda naturen oberoende av områdets ägare, inom ramen för vad som är tillåtet i bestämmelserna. Till skillnad från många andra länder är den finländska allemansrätten tämligen omfattande.

I allemansrätten ingår alltid ett krav på att utnyttjande av den inte får orsaka skada eller störning.

I vattenlagen fastslås det att alla har rätten att färdas i och använda vattendrag för allmänt rekreativt bruk, såsom båtliv. Till detta krävs inte vattenområdets ägares samtycke, men användningen måste ske på så sätt som föreskrivs i lagen.

Att åka vattenskidor eller vattenskoter faller inom allemansrätten, men det är aktiviteter som kan orsaka skada eller störningar. Ta alltid hänsyn till andra människor och naturligtvis även till djuren!

När du är ute med båt håll dig också på tillräckligt avstånd från fiskare och utlagda fiskeredskap. Det är inte tillåtet att störa fiske som sker från stranden eller en båt.

Särskilt under fåglarnas häckningstid bör man undvika att röra sig i närheten av viktiga fågelvatten och häckningsskär, även om det inte är direkt förbjudet. Kom ihåg att hålla sällskapsdjur kopplade eller så att de omedelbart kan kopplas. Hundar får inte hållas okopplade på allmänna badstränder och under perioden 1.3-19.8, då vilda djur har ungar, inte ens med markägarens tillstånd.

I naturskyddsområden kan landstigning vara helt förbjudet under fåglarnas häckningstid eller under sälarnas fortplantningstid, och rörelsefrihet kan även i övrigt vara begränsad. Naturskyddsområden är vanligen utprickade på sjökorten.

Nationalparker är naturskyddsområden som gjorts till allmänna sevärdheter och som bevaras som prov på de mest värdefulla naturtyperna i Finland. Det viktigaste syftet med nationalparkerna är att skydda den ursprungliga naturen, i synnerhet organism-samhällen som är typiska för Finland, samt kulturlandskap och konstruktioner som skapats av människan. Forststyrelsen har gett ut bra broschyrer om alla våra nationalparker.

Naturresevat är statsägda naturskyddsområden, som på grund av sitt exceptionellt stora vetenskapliga värde bevaras permanent i naturtillstånd och så ostörda som möjligt. Därför begränsas allmänhetens tillträde till naturresevat.

Allemansrätten för den som rör sig på vattnen:

DU FÅR

- ⚓ färdas och simma i vattendragen
- ⚓ ta hushållsvatten och vatten för att tvätta dig
- ⚓ tillfälligt utnyttja strandområden för vila och rekreation samt tälta där det är tillåtet att röra sig fritt, på tillräckligt avstånd från bosättning
- ⚓ ta i land på en holme om den inte är så liten att den i sin helhet räknas som ett gårdsområde som skyddas av hemfrid
- ⚓ landstiga på en brygga som inte befinner sig på ett gårdsområde och om det inte finns en skylt som uttryckligen förbjuder förtöjning
- ⚓ använda ett främmande vattenområde som tillfällig ankarplats ifall det inte stör någon
- ⚓ meta och pimpelfiska

DU FÅR INTE

- ⚓ orsaka störningar eller olägenheter för andra
- ⚓ störa djur eller fåglars häckning
- ⚓ fälla eller skada växande träd, ta tillvara uttorkade eller fallna träd
- ⚓ göra upp öppen eld på annans mark
- ⚓ störa hemfriden genom att ta i land eller slå läger alltför nära bosättning eller genom att föra oväsen eller tränga sig in i någon annans båt eller tält
- ⚓ skräpa ner i naturen
- ⚓ fiska eller jaga utan vederbörligt tillstånd

Källa:

Tuunanen, Pekka; Tarasti, Markus ja Rautiainen, Anne (toim.) (2012). *Jokamiehen oikeudet ja toimiminen toisen alueella. Lainsäädäntöä ja hyviä käytäntöjä.* Helsinki: Ympäristöministeriö.

Du hittar regler för vistelse och camping i nationalparkerna och naturskyddsområdena på Forststyrelsens webbsida www.metsa.fi och www.utinaturen.fi.

Mer information om allemansrätten, naturskyddsområdena och nationalparkerna: www.ymparisto.fi och www.metsa.fi.

Kunskap ökar förståelse

För att kunna skydda miljön och ta hänsyn till den i all verksamhet måste vi först ha kunskap om naturen. Varje båtfarare har en kikare, och det är dessutom bra att ha med några art- och naturböcker ombord.

Fågelskådning är en trevlig sysselsättning på båten. På stränder och holmar kan man stöta på värdefulla, hotade eller fridlysta djur- och växtarter. Kom ihåg att du inte får störa hotade eller fridlysta djur och inte plocka växter.

Det kan även vara intressant att studera strandklippor: hur istiden har format dem, vilka olika stenarter man kan hitta bland strandens färggranna stenar. Stränderna och naturen i sjöarna och havet skiljer sig mycket från varandra och finländare har därmed unika möjligheter att njuta av varierande naturupplevelser vid vattnet.

När du vet hur olika djur- och växtarter ser ut och har kunskaper om deras livsmiljö och beteende kan du bättre förstå hur dina egna handlingar påverkar miljön.

Människan är en del av ekosystemet, men samtidigt den enda arten på jorden som smutsar ner och förorenar naturen genom sin verksamhet. Som individ kan man känna sig frustrerad inför Östersjöns problem, men ändå kan vi alla bära vårt strå till stacken för att minska belastningen på miljön. Det kan du också!

Närmare 9 000 personer i Finland bor året runt på öar som saknar fast vägförbindelse till fastlandet. Det är i första hand dessa personer som den tvåspråkiga medborgarorganisationen FÖSS, Finlands öar rf - Suomen saaret ry, finns till för. FÖSS ordnar evenemang där skärgårds- och öbor kan träffas och genomför projekt med målsättningen att trygga och utveckla servicen på öarna. Nordiskt och internationellt samarbete är föreningens viktigaste grundpelare. Du hittar oss på [Facebook](#) eller vår hemsida foss.fi

---

Hej! Välkommen till våra öar. Trevligt att du är här och njuter av skärgårdens lugn. Vi vill att du ska känna dig som hemma.

Du kanske vill ta en stilla stund i kapellet eller en sväng längs naturstigen, eller uppleva öarnas historia på begravningsplatsen. Öborna kan berätta för dig om gångna tider och om hur livet på öarna ser ut i dag. Prisnivån på öarna är högre än på fastlandet, eftersom sjötransporter tar tid och näringsverksamheten är ytterst småskalig och säsongsbunden. Vi hoppas ändå att du utnyttjar öarnas lokala tjänster och produkter samt köper de varor som säljs i butikerna. På så sätt stöder du en livskraftig skärgård, och med hjälp av din insats kan vi producera tjänster för dig även i framtiden.

Öarna ligger ofta på långt avstånd från fastlandet. Du kan tänka på detta t.ex. när du handlar mat. Undvik onödiga matförpackningar som måste transporteras från öarna tillbaka till fastlandet som avfall. Precis som i staden kan man återvinna och återanvända också i skärgården. För oss skärgårdsbor är havet och sjöarna en del av vårt hem. Tillståndet och fiskemöjligheterna i dem har en stor inverkan på våra liv. Vi hoppas att vi alla tillsammans kan bära ansvaret för att inte ytterligare övergöda eller smutsa ner de vatten som omger oss.

Vi hoppas att du trivs hos oss! Kom också ihåg att vi bor här på öarna och att respektera vårt privatliv medan du utforskar dem. Vi ses! *FÖSS, Finlands Öar rf - Suomen Saaret ry.*

Håll Skärgården Ren rf
Puolalagatan 1
20100 Åbo
tel. 02 274 5500
salle@pssry.fi

www.hallskargardenren.fi

Insjö-Finlands distriktkontor
Schaumanintie 5
57230 Nyslott
tel. 015 514 648
roope.jarvisuomi@pssry.fi